

ADRODDIAD I'R CABINET

18 Gorffennaf 2017

Aelod Cabinet: Y Cyngorydd Peredur Jenkins

Pwnc: Cynllunio ymlaen llaw er mwyn bod mewn sefyllfa i ddarganfod arbedion angenrheidiol o 2018/19 ymlaen

Swyddog cyswllt: Dilwyn Williams, Prif Weithredwr

Y penderfyniad a geisir

Mabwysiadu'r drefn a nodir yn Atodiad 1 er mwyn cynllunio ar gyfer arbedion pellach o 2019/20 ymlaen.

Cefndir

1. Ni fyddwn yn cael manylion setliad ariannol y Cyngor gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2018/19 tan yn hwyr yn yr Hydref ac mae yna amheuaeth a gawn wybod manylion y setliad am unrhyw gyfnod tu hwnt i hynny. Ni wyddom chwaith beth fydd ffigyrau chwyddiant allweddol fel chwyddiant cyflogau tan yn hwyrach yn y flwyddyn, yn enwedig gan fod yna son am bosibilrwydd o wanhau'r cap ar godiadau cyflog yn y sector gyhoeddus.
2. Tra bod ffigyrau cyllidebol ar gyfer Llywodraeth Cymru yn nogfennau cyllidebol Canghellor San Steffan yn awgrymu cynnydd bychan i Lywodraeth Cymru, ni wyddom a fydd Llywodraeth Cymru yn pasio'r cynnydd hwnnw ymlaen i awdurdodau lleol. Yn wir mae rhai o'r synau sy'n dod allan o Gaerdydd yn awgrymu na fydd llywodraeth leol yn flaenoriaeth ganddynt yn y blynyddoedd i ddod gan eu bod yn ein rhybuddio i gynllunio ar gyfer toriadau pellach.
3. Yn unol â threfniadau cynllunio ariannol arferol y Cyngor fodd bynnag, gan fod cynnyrch ein cyfundrefn arbedion blaenorol yn dod i ben y flwyddyn nesaf, mae angen i ni gychwyn cynllunio ar gyfer unrhyw arbedion ychwanegol y byddwn eu hangen yn 2018/19, ac unrhyw arbedion fydd eu hangen tu hwnt i hynny (o 2019/20 ymlaen).
4. Mae'r Pennaeth Cyllid wedi gwneud gwaith trwyadl at ddibenion cynllunio mewnol sy'n llunio amrediad o bosibiliadau am y tair blynedd i ddod yn seiliedig ar unrhyw wybodaeth sydd gennym ar hyn o bryd a'r hyn sydd wedi digwydd yn y gorffennol.
5. Mae hyn yn cynhyrchu dros 46,600 o senarios gwahanol.

6. Ar sail y gwaith taflunio yma, oni ba fod yna rywbeth anarferol yn digwydd, hyd yn oed gyda'r tafluniad mwyaf optimistaidd, fe fydd angen i ni chwilio am fwy o arbedion dros y 3 blynedd nesaf.
7. O gymryd y darlun mwyaf pesimistaidd, fe allasai'r arbedion hynny fod yn sylweddol iawn.
8. Fel yr oedd y sleid a ddangoswyd i aelodau yn y cyfarfod anwytho yn ei ddangos (copi ynghlwm), gwirededwyd £31m o arbedion dros y 4 blynedd diwethaf ac mae hyn ar ben y £31m y bu'n rhaid ei ddarganfod yn yr 8 mlynedd cyn hynny.
9. Mae'r dasg o ddarganfod unrhyw arbedion felly yn debygol o fod lawer anoddach o hyn allan.
10. Mae'r adroddiad yma yn trafod yr opsiynau ar gyfer gwneud hynny.

Opsiynau

11. Bydd y Cabinet yn ymwybodol o'r broses a ddefnyddiwyd y tro diwethaf i ni gynllunio ar gyfer arbedion yn Rhagfyr 2014 - sef gofyn i adrannau adnabod y cyfleoedd arbedion effeithlonrwydd gyda'r Cabinet yn gosod targed priodol i bob adran yn unol â'r cyfleoedd oedd yn dangos eu hunain.
12. Gan nad oedd y drefn yma yn cyflwyno'r arbedion angenrheidiol aethpwyd ati wedyn i ddarganfod toriadau drwy adnabod y posibiladau a gofyn i'r cyhoedd pa rai y byddent yn dymuno eu cadw.
13. Arweiniodd hynny at roddi'r holl gynlluniau torri mewn cyfres o 10 "bwced" yn ôl trefn blaenoriaeth ac fe weithredwyd ar doriadau o bron i £5m drwy dorri bwcedi 1 i 4.
14. **Un opsiwn yw ail adrodd y drefn yma o ran arbedion effeithlonrwydd a dibynnu ar fwcedi 5-10 wedyn os bydd angen toriadau.**
15. Ar y sail fod 1% o arbedion effeithlonrwydd (heb gynnwys Addysg) yn cynhyrchu £1.3m (£2.1m os am gynnwys Addysg), dros 3 blynedd, byddai hyn yn cynhyrchu uchafswm o £6.3m.
16. Mae yna werth tua £7.4m o arbedion ar ôl ym mwcedi toriadau 5-10, ac mae yna arbedion gwerth £4.7m yn cael eu cynllunio ar gyfer cyfarch bwch 2018/19.
17. Byddai hyn yn gwneud cyfanswm o £18.4m felly fyddai'n ddigonol i gwrdd â nifer o'r senarios a redwyd gan y Pennaeth Cyllid, ond yn sicr dim y rhai mwyaf eithafol.

18. Fodd bynnag mae nifer o'r cynlluniau ym mwcedi 5-10 yn rai annymunol dros ben, a dylid gofyn a oes yna opsiynau eraill.
19. Rhaid cofio hefyd mai'r Cyngor blaenorol wnaeth y blaenoriaethu yma ac nad oedd nifer o'r aelodau presennol yn aelodau bryd hynny.
20. Un o'r trafferthion y tro diwethaf hefyd oedd y ffin artiffisial braidd a grëwyd rhwng arbediad effeithlonrwydd a thoriadau a'r ffaith ei fod yn eithaf llwyd ar adegau.
21. Tra bod gwneud hynny wedi arwain at sicrhau ein bod yn edrych ar arbedion effeithlonrwydd yn gyntaf cyn mynd i doriadau, bellach gellid cymryd yn ganiataol y bydd nifer o unrhyw arbedion "effeithlonrwydd" yn edrych fel toriadau i'r cyhoedd.
- 22. Mae yna ddadl felly dros opsiwn arall fyddai'n gadael i ni ystyried amrediad o gynigion ar draws holl wasanaethau'r Cyngor ac effaith y cynigion hynny ar drigolion Gwynedd.**
23. Un ffordd o wneud hynny fyddai edrych ar gyllidebau pob gwasanaeth a'r hyn sy'n cael ei gyflawni gyda'r gyllideb honno gan weld beth yw'r dewisiadau o ran newid sylfaenol i'r gwasanaethau hynny.
24. Byddai trefn o'r fath yn adnabod a yw cyfleoedd effeithlonrwydd yn uwch mewn rhai adrannau na'i gilydd, ac yn caniatáu i bwysu a mesur un cynnig arbed (boed yn effeithlonrwydd neu'n doriad) yn erbyn y llall.
25. O'i wneud mewn ffordd gynhwysol byddai modd sicrhau fod holl aelodau'r Cyngor yn chwarae rôl ystyrllon yn y penderfyniadau anodd sydd yn siŵr o godi.
26. Mae'r darlun a nodir yn Atodiad 1 yn rhoi sgerbwdd o'r fath drefn. Yn unol â'r dyhead i gael mwy o flaen graffu, mae'r drefn a nodir yn cynnwys y Pwyllgorau Craffu o'r cychwyn cyntaf ac yn cynnwys y cyhoedd a'r holl aelodau yn y broses o flaenoriaethu.
27. Y broblem efo trefn o'r fath yw ei fod yn mynd i olygu amser i'w weithredu ac nid yw'r cynnyrch am fod ar gael erbyn y flwyddyn ariannol nesaf. (2018/19).
28. Fodd bynnag, mae'r Pennaeth Cyllid yn hyderus fod yr arbedion sydd eisoes yn yr arfaeth yn ddigonol i gario ni dros flwyddyn ariannol 2018/19 gan ddibynnu ar falansau os bydd y sefyllfa'n waeth na'r arbedion sydd gennym yn y sustem eisoes.

Argymhelliad

29. Fod y cabinet yn mabwysiadu'r drefn a nodir yn Atodiad 1 er mwyn cynllunio ar gyfer arbedion pellach o 2019/20 ymlaen.

ATODIAD 1

Cyfundrefn arfaethedig ar gyfer darganfod arbedion o 2019/20 ymlaen.

Gosod targed o 3% , 6% ac 20% ar gyfer pob adran fel meincnod

Gweithdy ar gyfer y Pwyllgor Craffu perthnasol; y Cabinet a'r Cyfarwyddwyr i dderbyn cyflwyniad gan Uwch Reolwyr Adran o'r hyn y mae eu gwasanaethau yn ei wneud i bobl Gwynedd; y mesurau sy'n profi pa mor dda y mae nhw'n gwneud hynny a'r adnodd sy'n cael ei ddefnyddio i'w gyflawni.

Ar ddiwedd y cyflwyniadau – y Pennaeth i gyflwyno cynigion ar gyfer sut y byddent yn mynd ati i leihau gwariant o faint y meincnodau gyda'r ardrawriad lleiaf ar bobl Gwynedd.

Pwyllgor Craffu i ddod i gasgliad ar gynigion y Pennaeth ac i fynd ar ol unrhyw ddewisiadau amgen

Cabinet i ystyried canfyddiadau'r Pwyllgor Craffu ac unrhyw ystyriaethau pellach sydd yn eu taro yng nghyd destun eu rol statudol.

Cabinet i sefydlu dogfen yn cynnwys yr holl opsiynau sydd ar gael ar gyfer ymgynghori arnynt

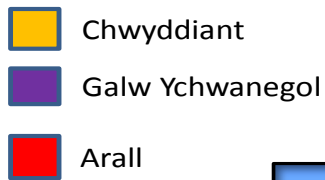
Ymgynghori ar yr opsiynau gyda'r cyhoedd (yn dilyn trywydd Her Gwynedd)

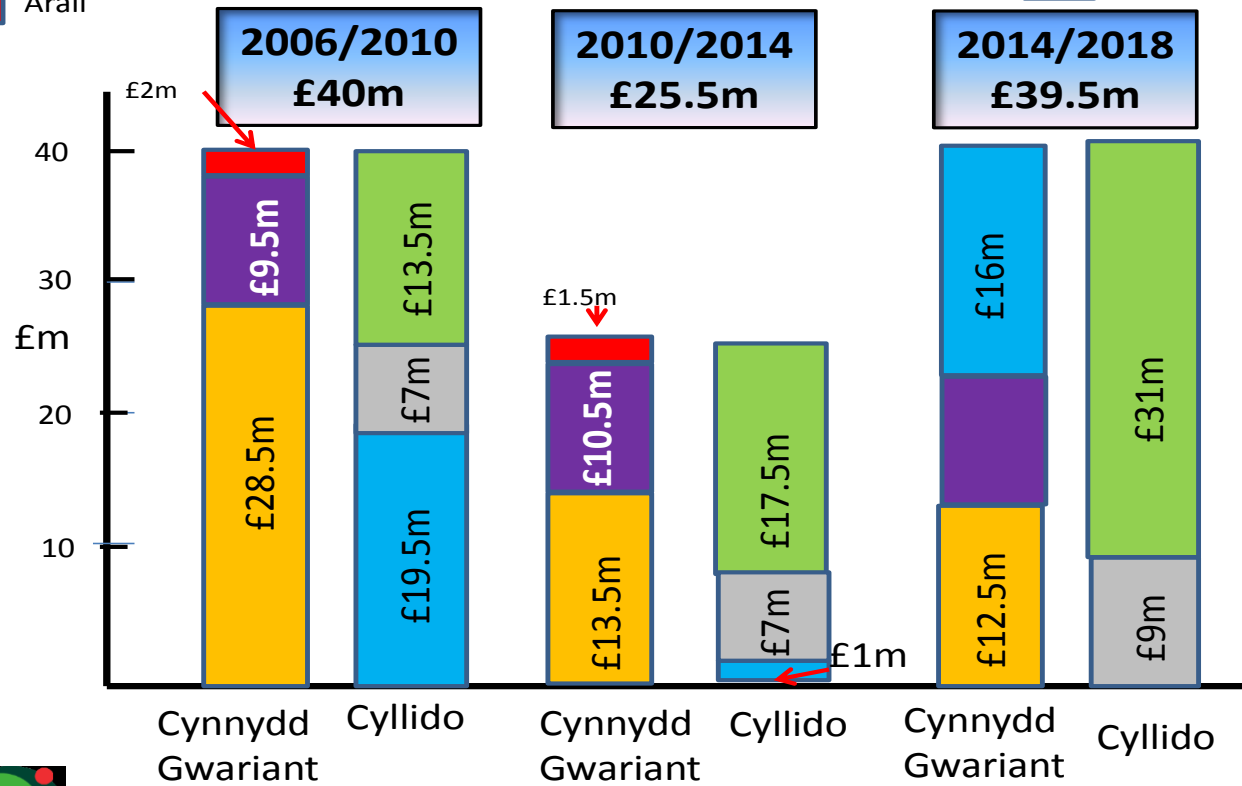
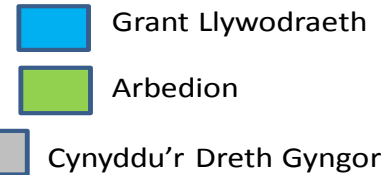
Gweithdy o'r holl Gyngor i gael mewnbwn i'r blaenoriaethu unwaith y bydd yr ymgynghori yn gyflawn.

Cabinet / Cyngor i benderfynu ar arbedion fel rhan o'r strategaeth ariannol ar gyfer 2019/20 ymlaen.

Hanes ariannol

Crynodeb 12 mlynedd	
Cynnydd gwariant	£m
Chwyddiant	54.5
Galw Ychwanegol	31.0
Arall	3.5
Arianwyd drwy	
Grant	4.5
Treth Gyngor	23.0
Arbedion	62.0

RHOI POBL GWYNEDD YN GANOLOG I BOPETH RYDYM YN EI WNEUD • PUTTING THE PEOPLE OF GWYNEDD AT THE CENTRE OF EVERYTHING WE DO

www.gwynedd.llyw.cymru

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet a'r Prif Weithredwr i baratoi rhagolygon ariannol tymor-canol ar gyfer yr adroddiad yma. Rwy'n cadarnhau'r angen i gynllunio'r ffordd ymlaen rŵan, er mwyn darganfod arbedion bydd y Cyngor angen erbyn 2019/20 a tu hwnt.
